

ХРОНІКА

25–26 вересня 2009 р. у Великотирновському університеті ім. Св. Св. Кирила і Мефодія (Болгарія) відбулася міжнародна наукова конференція «Слов'янська та балканська ономастика», присвячена 70-річчю від дня народження проф. Шльонського університету Людвіга Селімського, що майже 30 років свого життя присвятив роботі у Великотирновському університеті.

Конференцію організовано спільними зусиллями кафедри загального мовознавства та староболгаристики Великотирновського університету та Центру болгарської ономастики імені професора Ніколая Ковачева.

Центр болгарської ономастики створено на базі Великотирновського університету 1963 р. як Архів з болгарської ономастики при кафедрі мовознавства філологічного факультету. 1985 р. його було перетворено на Науково-дослідну лабораторію з проблем болгарської ономастики, з 1987 р. — на Кабінет болгарської ономастики, а 1990 р. — на Центр болгарської ономастики, що з 2001 р. (після смерті його засновника) має ім'я Ніколая Ковачева. Ономастичний фонд Центру охоплює близько 70 % онімного масиву Болгарії. Упродовж останніх трьох десятиліть у Центрі здійснювалися масштабні проекти: створення (електронного) реєстру особових імен (1981–2000 рр.) та, почасти, родових прізвищ. Із 1994 р. розпочато роботу з укладання електронної бази прізвищ ХХ ст. Із 2001 р. триває робота над «Словником болгарських прізвищ ХХ ст.» та науковим проектом «Тезаурус болгарської топонімії — невичерпне джерело інформації про культурно-історичне минуле й народну ідентичність».

У роботі конференції взяли участь дослідники з восьми країн — Болгарії, Сербії, Польщі, Словаччини, України, Росії, Казахстану, Дагестану. Конференція розпочалася з привітання ювіляра. Зокрема, з вітальним словом виступили колеги та учні ювіляра: директор Центру болгарської ономастики, доцент М. Ангелова-Атанасова, яка окреслила віхи біографії ювіляра, а також М. Спасова, П. Пенев, Л. Димитрова-Тодорова, К. Вачкова, Т. Балканський, С. Баяндіна. Було зачитано привітання декана філологічного факультету Донецького національного університету, доктора філологічних наук, проф. Є. С. Отіна.

На пленарному засіданні заслухано три доповіді. Сам Л. Селімський (Катовіце)

свою доповідь присвятив болгарським прізвищам тюркського походження, похідним від назв тварин. Д. Г. Бучко (Тернопіль) виголосив доповідь «Принципи і способи номінації населених пунктів на території давнього заселення». Я. Сосновський (Лодзь) у виступі «Структура російських ойконімів в ХVІ ст.» висвітлив різні, зокрема семантичні, аспекти словотвору відповідного класу власних назв.

На конференції працювали дві секції. На першій секції розглядалися переважно загальні проблеми теоретичної та практичної ономастики, проблеми топонімії, зокрема ойконімії, космонімії, географічної термінології, ономастичної та апеллятивної етимології, передавання топонімів різними мовами, динаміки функціонування онімів та методики їх дослідження. На секції виступили: М. Ангелова-Атанасова з доповіддю «Електронна база даних Центру болгарської ономастики Велико-Тирновського університету — основа наукової співпраці балканістів і славістів». У межах секції також виголосили свої доповіді: Й. Йорданов «Палеобалканський ономастикон, середньовічний сарматизм і народно-етимологічний підхід до пошуку походження народу», Б. Михайлова «Метафоричні географічні терміни на позначення опуклих земних форм у болгарській і румунській мовах», Д. Лалчев (Благоевград, Болгарія) «Етимологія обласної назви *Москополе* у Вардарській Македонії», Х. Я. Хасан (Омуртаг, Болгарія) «Етимологія кількох топонімів у районі села Коноп (Кулфаллар) Тирговиштської області», П. Михайлов (Пловдив, Болгарія) «Меморіальні найменування населених пунктів у Пловдивській області», А. В. Дубасова (Санкт-Петербург) «Чи може один топонім мати кілька позначень у межах однієї мови, або деякі проблеми передавання балтійських топонімів російською мовою», М. Р. Багомедов (Махачкала, Дагестан) «Лінгвоекнологічний аспект дослідження топонімів Північного Кавказу», Д. Чернева «Назви поселень від зниклих ойконімів у Провадійському окрузі», А. Б. Асенова (Нургалієва) (Кокшетау, Казахстан) «Топонімічні перекази Акмолінської області», А. Петкова «Стародавні лексеми в топонімії Плевна», Й. Недялкова (Благоевград, Болгарія) «Стародавні лексеми в топонімії Петричко», С. Ж. Баян-

діна (Кокшетау) «Динаміка функціонування онімів: традиції та сучасність», І. В. Грибанова (Миколаїв) «Прецедентні імена на лінгвокультурологічній карті слов'янського світу», С. К. Іманбердієва (Алмати) «Космоніми тюркських історичних писемних пам'яток X–XIV ст. (на матеріалі “Мухаббат-наме” Хорезмі, “Адебіат-аль хакаїк” А. Югнакі, “Кутадгу билиг” Ю. Баласагуні)», Й. Млечко (Катовіце) «Власні назви у польському та болгарському перекладах Євангелія», Г. Б. Мадієва (Алмати) «Деякі питання пріоритетних підходів у дослідженні ономастичного простору сучасного Казахстану»; І. Давитков (Белград) «Іменник села Сміловці (Димитровградська община) у 1899–1915 рр.», Г. Н. Сакупова (Кокшетау) «Давні тексти Кокшетау», Т. Михалева «Топонімічна спадщина видатного болгарського географа Павла Делирадева», І. Генев-Пухалева (Катовіце) «Назви європейських інституцій у болгарській мові у зіставленні з новогрецькою та польською мовами», М. Ніколова (Видин, Болгарія) «Етимологічне значення слова *близнюк*», З. Русек (Краків) «Назви червоного кольору у болгарських говорах».

Друга секція представлена переважно доповідями, що стосувалися різних аспектів антропоніміки на синхронному та діакронному зрізах. Окремі доповіді висвітлювали питання функціонування онімів у художніх текстах, а також походження деяких загальних та власних географічних назв.

Так, К. Вачкова (Шумен, Болгарія) виступила з доповіддю «Християнські та мусульманські імена в Шуменській общині», І. В. Єфименко (Київ) запропонувала оригінальну етимологію для однієї російської прізвищевої назви давньої Новгородської землі, Г. Є. Бучко (Тернопіль) розглянула найменування жінок у північнокарпатському регіоні України на рубежі XVIII–XIX ст., про передавання українських варіантів жіночих іменувань у німецькомовних перекладах ішлося в доповіді Н. Я. Бияк (Тернопіль), К. Колева (Шумен) спинилася на сучасних критеріях вибору особових імен у Болгарії, М. Спасова виголосила доповідь «Семантика імен святих у Стишному Пролозі», О. В. Іваненко (Київ) у своєму виступі «І.-є. **stā-* : **stā-*, **ste-* : **sto-* в апелятивній та пропріальній лексиці» запропонував етимологію для лат. *custos* та укр. *стодола*, Т. Балканський (Софія) свою доповідь присвятив аналізу родових прізвищових назв на *-ек*, М. Парзулова (Бургас) виступила з доповіддю «Динаміка структурних моделей антропонімів болгарських переселенців у Росії

в 1800–1859 рр.», О. В. Харчук (Миколаїв) розглянула ім'я *Іоан* та його репрезентації у традиційних слов'янських культурах, О. К. Шапошников (Москва) у доповіді «Найдавніша ономастика історико-культурної області Гемімонт» здійснив етнолінгвальну ідентифікацію давніх топонімів, вилучених із грецьких та латинських географічних карт. Також було заслухано доповіді М. Рутковського (Ольшин, Польща) «Дефінування власних імен у конотативному словнику», Л. Димитрової-Тодорової (Софія) «До походження деяких родових назв тринадцяти селищ Поповської общини», К. Цанкова «Нотатки з болгарської антропонімії у Бессарабії», А. А. Шаяхметової (Кокшетау) «Релігійний текст у системі формування ідентичності особистості», Л. Цоневої «Імена болгарських політиків як об'єкт мовної гри», П. Радевої «Дзеркальні імена у болгарській найменувальній практиці», А. Е. Бижкенової (Астана) «Асоціативна метафора у ролі особового власного імені», Д. Т. Ісмаїлової (Кокшетау) «Філософська та психологічна проблематика як жанрові домінанти філософсько-психологічної прози», Ц. Константинової (Софія) «Назви товариств у Пловдиві 20–30-х рр. XX ст.», М. Петкова «Дериваційні суфікси у давньовірхньонімецьких та у староболгарських слов'янських чоловічих іменах», В. Поломаца (Крагуеваць, Сербія) «Особові імена у сербських середньовічних грамотах часів князя Лазаря, деспота Стефана і деспота Джурдже», М. Кошкрової (Братислава) «Болгарські антропоніми у словацькій фразеології», К. Ісупова (Москва) «Ім'я як етимон долі», В. Николича (Ужице, Сербія) «Основа **bugar(in)* у сербському ономастиконі».

У рамках конференції працювала Експертна рада з питань Національного електронного архіву болгарської топонімії, у роботі якої взяли участь Л. Селімський, А. Чолева, Т. Балканський, Д. Лалчев, П. Пенев, Є. Іванова, М. Ангелова-Атанасова.

Під закриття конференції відбулася цікава зустріч учасників наукового проекту «Тезаурус болгарської топонімії — невичерпне джерело інформації про культурно-історичне минуле і національну ідентичність» із молодими дослідниками топонімії та краєзнавцями.

Матеріали, представлені на конференції, буде опубліковано в одному з випусків серії «Състояние и проблеми на българската ономастика».

І. ЄФИМЕНКО, О. ІВАНЕНКО